

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheid
Inhouden							
Taalsysteem	Alfabet	Het Latijns heeft een eigen alfabet.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	spiritus, acutus, gravis, perispomenon	Je kunt jouw kennis en begrip van het Latijnse alfabet inzetten bij het begrip en het vertalen van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Taalsysteem	Alfabet		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	spiritus, acutus, gravis, perispomenon	Je kunt jouw kennis en begrip van het Latijnse alfabet inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) .	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Taalsysteem	Alfabet		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	spiritus, acutus, gravis, perispomenon	Je kunt jouw kennis en begrip van het Latijnse alfabet inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Taalsysteem	Vocabulaire	Betekenis van woorden is een optelsom van basisbetekenis, woordkenmerken en context.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	basisbetekenis, betekenis in context, samengesteld woord, woorddelen, wordstam	Je kunt jouw kennis en begrip van Latijnse woorden inzetten bij het begrip en het vertalen van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Taalsysteem	Vocabulaire		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	basisbetekenis, betekenis in context, samengesteld woord, woorddelen, wordstam	Je kunt jouw kennis en begrip van Latijnse woorden inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Taalsysteem	Vocabulaire		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	basisbetekenis, betekenis in context, samengesteld woord, woorddelen, wordstam	Je kunt jouw kennis en begrip van Latijnse woorden inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Taalsysteem	Morfologie	Kenmerken van het Latijns op woordniveau: woorden zijn opgebouwd uit betekenisdragende eenheden volgens een vast systeem.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	morfemen, woordbouw, relatie vorm-betekenis, woordgeslacht, getal, casus, declinaties, paradigmata, aspect, modus, genus, medium tantum, deponens, stam, tijd, aspect	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse morfologie inzetten bij het begrip en het vertalen van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Taalsysteem	Morfologie		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	morfemen, woordbouw, relatie vorm-betekenis, woordgeslacht, getal, casus, declinaties, paradigmata, aspect, modus, genus, medium tantum, stam, tijd, aspect	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse morfologie inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Taalsysteem	Morfologie		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	morfemen, woordbouw, relatie vorm-betekenis, woordgeslacht, getal, casus, declinaties, paradigmata, aspect, modus, genus, medium tantum, stam, tijd, aspect	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse morfologie inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Taalsysteem	Syntaxis	Kenmerken van het Latijns op zinsniveau: zinnen zijn opgebouwd volgens vaste regels. Een werkwoord heeft een vast aantal open plaatsen die in een zin worden ingevuld. Het predicat bepaalt de zinskern	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	conjuncties, interpunctie, frame van het werkwoord, verplichte aanvulling, valentie, participiumconstructie, infinitivusconstructie	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse syntaxis inzetten bij het begrip en de vertaling van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Taalsysteem	Syntaxis		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	conjuncties, interpunctie, frame van het werkwoord, verplichte aanvulling, valentie, participiumconstructie, infinitivusconstructie	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse syntaxis inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheid
Taalsysteem	Syntaxis		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	conjuncties, interpunctie, frame van het werkwoord, verplichte aanvulling, valentie, participiumconstructie, infinitivusconstructie	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse syntaxis inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Taalsysteem	Pragmatiek	Kenmerken van het Latijns als communicatiemiddel	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	communicatieve intenties, relatie modus-houding van de spreker, negaties, partikels	Je kunt jouw kennis en begrip van de pragmatiek van Latijnse teksten inzetten bij het begrip en het vertalen van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Taalsysteem	Pragmatiek		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	communicatieve intenties, relatie modus-houding van de spreker, negaties, partikels	Je kunt jouw kennis en begrip van de pragmatiek inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Taalsysteem	Pragmatiek		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	communicatieve intenties, relatie modus-houding van de spreker, negaties, partikels	Je kunt jouw kennis en begrip van de pragmatiek van Latijnse teksten inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Taalsysteem	Taalsystemen	Uniformiteit en diversiteit in taal en communicatie: taal is gemeenschappelijk aan de mens een taal behoort tot een taalfamilie en talen ontwikkelen zich en beïnvloeden elkaar Onder de term OudLatijns vallen verschillende dialecten.	De kandidaat kan: • adequaat schriftelijk, mondeling en digitaal in het publieke domein communiceren over onderwerpen uit het desbetreffende vakgebied;	basisbetekenis, betekenis in context, samengesteld woord, woorddelen morfemen, woordbouw, relatie vorm-betekenis, casus, declinaties, paradigma's, aspect, modus, genus, medium tantum conjuncties, frame van het werkwoord, verplichte aanvulling, valentie, participiumconstructie, infinitivusconstructie, talige middelen, leenwoord	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, Latijnse teksten (in vertaling) en antieke cultuur adequaat inzetten in schriftelijke, mondelinge en digitale communicatie over talen en taalsystemen.	ce/se	Domein E7.4 Informatievaardigheden
Taalsysteem	Taalsystemen		• bij het verwerven van vakkennis en vakvaardigheden reflecteren op eigen belangstelling, motivatie en leerproces.	<i>passim</i>	Je kunt bij het verwerven van vakkennis en vakvaardigheden reflecteren op eigen belangstelling, motivatie en leerproces.	ce/se	Domein E7.5 Informatievaardigheden
Teksten en literatuur	Tekststructuur	Tekststructureerende en talige middelen, waarmee de auteur of verteller de informatie doseert en structureert. De auteur of verteller stemt zijn boodschap af op het beoogde publiek. De lezer anticipeert op het te verwachten vervolg.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	tempus, partikels, signaalwoorden, structuurwoorden, tussenwerpsels, conjuncties, referentiële uitdrukkingen, close reading, leesstrategieën, vertaalstrategieën	Je kunt jouw kennis en begrip van de structuur van Latijnse teksten inzetten bij het begrip en het vertalen van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Teksten en literatuur	Tekststructuur		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	tempus, partikels, signaalwoorden, structuurwoorden, tussenwerpsels, conjuncties, referentiële uitdrukkingen, close reading, leesstrategieën, vertaalstrategieën	Je kunt jouw kennis en begrip van de tekststructuur inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Teksten en literatuur	Tekststructuur		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	tempus, partikels, signaalwoorden, structuurwoorden, tussenwerpsels, conjuncties, referentiële uitdrukkingen, close reading, leesstrategieën, vertaalstrategieën	Je kunt jouw kennis en begrip van de tekststructuur inzetten bij de vergelijking van een passage van Latijnse teksten (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheden
Teksten en literatuur	Stilistische middelen	Stilistische middelen, waarmee de auteur afwijkt van de standaardformulering of woordvolgorde om de aandacht te richten van de lezer. Metaforisch taalgebruik heeft een letterlijke en figuurlijke betekenis.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	stilistisch effect, close reading	Je kunt jouw kennis en begrip van stilistische middelen inzetten bij het begrip en het vertalen van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Teksten en literatuur	Stilistische middelen		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	stilistisch effect, close reading	Je kunt jouw kennis en begrip van stilistische middelen inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Teksten en literatuur	Stilistische middelen		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	stilistisch effect, close reading	Je kunt jouw begrip van stilistische middelen inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Teksten en literatuur	Metriek	Metrum is een kenmerk van het episch genre en afwisseling van dactylus - spondee hebben effect op de inhoud.	De kandidaat kan: • een dactylische hexameter of pentameter scanderen;	dactylus, spondee, hexameter, pentameter, scanderen, versvoet, elisie, versus spondiacus	Je kunt jouw kennis en begrip van metriek inzetten om een dactylische hexameter of pentameter te scanderen of om het metrum toe te lichten.	ce/se	aanvullingen bij Homeros
Teksten en literatuur	Metriek		• effect van de afwisseling dactylus-spondee op de inhoud toelichten.	dactylus, spondee, hexameter, pentameter, scanderen, versvoet, elisie, versus spondiacus	Je kunt het effect van de afwisseling dactylus - spondee op de inhoud van een tekstpassage toelichten.	ce/se	aanvullingen bij Homeros
Teksten en literatuur	Narratologische middelen	Narratologische middelen, waarmee de verteller of auteur zijn verhaal vertelt en structureert.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen.	story, plot, verhaalkenmerken, stijl- en genrekenmerken, verhaalstructuur, scripts, rol verteller, afstemming met beoogd publiek, close reading	Je kunt jouw kennis en begrip van narratologische middelen inzetten bij het begrip en het vertalen van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Teksten en literatuur	Narratologische middelen		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief.	story, plot, verhaalkenmerken, stijl- en genrekenmerken, verhaalstructuur, scripts, rol verteller, afstemming met beoogd publiek, close reading	Je kunt jouw kennis en begrip van narratologische middelen inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Teksten en literatuur	Narratologische middelen		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	story, plot, verhaalkenmerken, stijl- en genrekenmerken, verhaalstructuur, scripts, rol verteller, afstemming met beoogd publiek, close reading	Je kunt jouw kennis en begrip van narratologische middelen inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Teksten en literatuur	Argumentatieve middelen	Argumentatieve middelen, waarmee de spreker of auteur zijn publiek overtuigt.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen.	retorica, close reading, retorische middelen	Je kunt jouw kennis en begrip van argumentatieve middelen inzetten om een ongeziene passage van een Latijnse tekst te vertalen.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Teksten en literatuur	Argumentatieve middelen		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief.	retorica, close reading, retorische middelen	Je kunt jouw kennis en begrip van argumentatieve middelen inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Teksten en literatuur	Argumentatieve middelen		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	retorica, close reading, retorische middelen	Je kunt jouw kennis en begrip van argumentatieve middelen inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Teksten en literatuur	Genre, stijl en tekstsoort	Genre, genrekenmerken, literaire thema's, taaleigen en stijl die kenmerkend zijn voor een auteur, dragen bij aan de betekenis van een tekst Keuze voor tekstsoort draagt bij aan de betekenis van een tekstpassage.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	story, plot, verhaalstructuur, genrekenmerken, stijlkenmerken, scripts, close reading, leesstrategieën	Je kunt jouw kennis en begrip van genre, stijl en tekstsoort inzetten om een ongeziene passage van een Latijnse tekst te vertalen.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheid
Teksten en literatuur	Genre, stijl en tekstsoort		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	story, plot, verhaalstructuur, genrekenmerken, stijkenmerken, scripts, close reading, leesstrategieën	Je kunt jouw kennis en begrip van genre, stijl en tekstsoort inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Teksten en literatuur	Genre, stijl en tekstsoort		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	story, plot, verhaalstructuur, genrekenmerken, stijkenmerken, scripts, close reading, leesstrategieën	Je kunt jouw kennis en begrip van genre, stijl en tekstsoort inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Teksten en literatuur	Interpretaties	Gangbare interpretaties en literaire vertalingen van een specifieke tekst.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, letterlijke, vrije, metrische & prozavertaling, doeltaal-brontaal, close reading	Je kunt jouw kennis en begrip van gangbare interpretaties en literaire vertalingen van gelezen teksten inzetten bij het begrip en het vertalen van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Teksten en literatuur	Interpretaties		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, letterlijke, vrije, metrische & prozavertaling, doeltaal-brontaal, close reading	Je kunt jouw kennis en begrip van gangbare interpretaties en literaire vertalingen van gelezen teksten inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Teksten en literatuur	Interpretaties		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, letterlijke, vrije, metrische & prozavertaling, doeltaal-brontaal, close reading	Je kunt jouw kennis en begrip van gangbare interpretaties en literaire vertalingen van gelezen teksten inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Teksten en literatuur	Interpretaties		De kandidaat kan: • antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband brengen;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, letterlijke, vrije, metrische & prozavertaling, doeltaal-brontaal, close reading	Jij kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur en je historische vaardigheden inzetten om literaire vertalingen en gangbare interpretaties van verschillende Latijnse teksten (in vertaling) te plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband te brengen.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.1
Teksten en literatuur	Interpretaties		• antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, letterlijke, vrije, metrische & prozavertaling, doeltaal-brontaal, close reading	Jij kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur en je historische vaardigheden inzetten om literaire vertalingen en gangbare interpretaties van verschillende Latijnse teksten (in vertaling) te onderzoeken en jouw bevindingen te formuleren.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.2
Teksten en literatuur	Interpretaties		De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse (vertaalde) teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur: • onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en de eigen ontwikkeling;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, letterlijke, vrije, metrische & prozavertaling, doeltaal-brontaal, close reading	Jij kunt literaire vertalingen en gangbare interpretaties van klassieke teksten (in vertaling) verbinden met jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur en met die kennis over de oudheid onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en jouw eigen ontwikkeling.	ce/se	Domein B3.1 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Examineenheid
Teksten en literatuur	Interpretaties		De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse (vertaalde) teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur: • de eigentijdse cultuur plaatsen in het perspectief van de klassieke traditie waarin Europa staat.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, letterlijke, vrije, metrische & prozavertaling, doeltaal-brontaal, close reading	Jij kunt literaire vertalingen en gangbare interpretaties van klassieke teksten (in vertaling) verbinden met jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur en met die kennis over de oudheid de eigentijdse cultuur plaatsen in het perspectief van de klassieke traditie waarin Europa staat.	ce/se	Domein B3.2 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur
Teksten en literatuur	Interpretaties		De kandidaat kan voorbeelden uit de receptiegeschiedenis herkennen, deze plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanismen noemen.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, letterlijke, vrije, metrische & prozavertaling, doeltaal-brontaal, close reading	Jij kunt met jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur voorbeelden uit de receptiegeschiedenis van Latijnse teksten (in vertaling) herkennen, deze plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanismen noemen.	se	Domein B4.1 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur
Teksten en literatuur	Interpretaties		De kandidaat kan cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, letterlijke, vrije, metrische & prozavertaling, doeltaal-brontaal, close reading	Jij kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur verbinden met cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur door deze te vergelijken met voorgelegde Latijnse teksten (in vertaling).	se	Domein B4.2 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur
Teksten en literatuur	Interpretaties		De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, letterlijke, vrije, metrische & prozavertaling, doeltaal-brontaal, close reading	Jij kunt met jouw kennis van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur een beargumenteerde reactie formuleren op voorgelegde interpretaties en literaire vertalingen van voorgelegde Latijnse teksten (in vertaling).	ce/se	Domein C5 Zelfstandige oordeelsvorming
Teksten en literatuur	Interpretaties		De kandidaat kan cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, letterlijke, vrije, metrische & prozavertaling, doeltaal-brontaal, close reading	Jij kunt met jouw kennis van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur een beargumenteerde reactie formuleren op cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur door deze te vergelijken met voorgelegde Latijnse teksten (in vertaling).	se	Domein C6 Zelfstandige oordeelsvorming
Teksten en literatuur	Interpretaties		De kandidaat kan: • doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, letterlijke, vrije, metrische & prozavertaling, doeltaal-brontaal, close reading	Jij kunt bij het onderzoek naar gegeven interpretaties en vertalingen van Latijnse teksten (in vertaling) doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek.	ce/se	Domein E7.1 Informatievaardigheden
Teksten en literatuur	Interpretaties		• (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, letterlijke, vrije, metrische & prozavertaling, doeltaal-brontaal, close reading	Jij kunt bij het onderzoek naar gegeven interpretaties en vertalingen van Latijnse teksten (in vertaling) (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken.	ce/se	Domein E7.2 Informatievaardigheden

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheden
Teksten en literatuur	Interpretaties		• gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, letterlijke, vrije, metrische & prozavertaling, doeltaal-brontaal, close reading	Jij kunt bij het onderzoek naar gegeven interpretaties en vertalingen van Latijnse teksten (in vertaling) gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC.	ce/se	Domein E7.3 Informatievaardigheden
Teksten en literatuur	Interpretaties		• adequaat schriftelijk, mondeling en digitaal in het publieke domein communiceren over onderwerpen uit het desbetreffende vakgebied.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, letterlijke, vrije, metrische & prozavertaling, doeltaal-brontaal, close reading	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, Latijnse teksten (in vertaling) en antieke cultuur adequaat inzetten in schriftelijke, mondelinge en digitale communicatie over gegeven gangbare interpretaties van vertalingen van Latijnse teksten.	ce/se	Domein E7.4 Informatievaardigheden
Cultuur en geschiedenis	Vorm- en beeldtaal antieke kunst	Het beeld dat de Latijnse oudheid oproept, wordt sterk bepaald door Latijnse gebouwen, sculptuur en andersoortige cultuuruitingen.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	zuilenordes, bouwelementen van Latijnse en Romeinse gebouwen, Olympische goden en hun attributen, personificatie	Je kunt jouw kennis en begrip van vorm- en beeldtaal van antieke kunst inzetten bij het begrip en het vertalen van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Cultuur en geschiedenis	Vorm- en beeldtaal antieke kunst		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	zuilenordes, bouwelementen van Latijnse en Romeinse gebouwen, Olympische goden en hun attributen, personificatie	Je kunt jouw kennis en begrip van vorm- en beeldtaal van antieke kunst inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Cultuur en geschiedenis	Vorm- en beeldtaal antieke kunst		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	zuilenordes, bouwelementen van Latijnse en Romeinse gebouwen, Olympische goden en hun attributen, personificatie	Je kunt jouw kennis en begrip van vorm- en beeldtaal van antieke kunst inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Cultuur en geschiedenis	Vorm- en beeldtaal antieke kunst		De kandidaat kan: • antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband brengen;	zuilenordes, bouwelementen van Latijnse en Romeinse gebouwen, Olympische goden en hun attributen, personificatie	Jij kunt jouw kennis en begrip van vorm- en beeldtaal van de antieke kunst en je historische vaardigheden inzetten om antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen te plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband te brengen.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.1
Cultuur en geschiedenis	Vorm- en beeldtaal antieke kunst		• antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren.	zuilenordes, bouwelementen van Latijnse en Romeinse gebouwen, Olympische goden en hun attributen, personificatie	Jij kunt jouw kennis en begrip van vorm- en beeldtaal van de antieke kunst en je historische vaardigheden inzetten om antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen te onderzoeken en jouw bevindingen te formuleren.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.2
Cultuur en geschiedenis	Vorm- en beeldtaal antieke kunst		De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	zuilenordes, bouwelementen van Latijnse en Romeinse gebouwen, Olympische goden en hun attributen, personificatie	Jij kunt jouw kennis van vorm- en beeldtaal van de antieke kunst en je historische vaardigheden inzetten om een beargumenteerde reactie formuleren de inhoud van voorgelegde Latijnse teksten (in vertaling) en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	ce/se	Domein C5 Zelfstandige oordeelsvorming
Cultuur en geschiedenis	Vorm- en beeldtaal antieke kunst		De kandidaat kan cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	zuilenordes, bouwelementen van Latijnse en Romeinse gebouwen, Olympische goden en hun attributen, personificatie	Jij kunt jouw kennis van vorm- en beeldtaal van de antieke kunst en je historische vaardigheden inzetten bij de vergelijking van cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur met Latijnse teksten (in vertaling) en andere antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	se	Domein C6 Zelfstandige oordeelsvorming

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheid
Cultuur en geschiedenis	Antiek verhalengoed	Antiek verhalengoed wordt gekenmerkt door antieke mythologische en historische figuren en hun herkeningsattributen. Mythen hebben didactische en vormende waarde in de oudheid en later.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	allegorische mythe, aitiologische mythe, didactische mythe, ontstaansmythe	Je kunt jouw kennis en begrip van antiek verhalengoed inzetten bij het begrip en het vertalen van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Cultuur en geschiedenis	Antiek verhalengoed		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	allegorische mythe, aitiologische mythe, didactische mythe, ontstaansmythe	Je kunt jouw kennis en begrip van antiek verhalengoed inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Cultuur en geschiedenis	Antiek verhalengoed		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	allegorische mythe, aitiologische mythe, didactische mythe, ontstaansmythe	Je kunt jouw kennis en begrip van antiek verhalengoed inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Cultuur en geschiedenis	Antiek verhalengoed		De kandidaat kan: • antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband brengen;	allegorische mythe, aitiologische mythe, didactische mythe, ontstaansmythe	Jij kunt jouw kennis en begrip van antiek verhalengoed inzetten om antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen te plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband te brengen.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.1
Cultuur en geschiedenis	Antiek verhalengoed		• antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren.	allegorische mythe, aitiologische mythe, didactische mythe, ontstaansmythe	Jij kunt jouw kennis en begrip van antiek verhalengoed en je historische vaardigheden inzetten om antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen te onderzoeken en jouw bevindingen te formuleren.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.2
Cultuur en geschiedenis	Antiek verhalengoed		De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	allegorische mythe, aitiologische mythe, didactische mythe, ontstaansmythe	Jij kunt jouw kennis van antiek verhalengoed en je historische vaardigheden inzetten om een beargumenteerde reactie formuleren de inhoud van voorgelegde Latijnse teksten (in vertaling) en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	ce/se	Domein C5 Zelfstandige oordeelsvorming
Cultuur en geschiedenis	Antiek verhalengoed		De kandidaat kan cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	allegorische mythe, aitiologische mythe, didactische mythe, ontstaansmythe	Jij kunt jouw kennis van antiek verhalengoed en je historische vaardigheden inzetten bij de vergelijking van cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur met Latijnse teksten (in vertaling) en andere antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	se	Domein C6 Zelfstandige oordeelsvorming
Cultuur en geschiedenis	Antiek gedachtengoed	Belangrijke personen staan aan de basis van de ontwikkeling van het Latijnse gedachtengoed. De Latijnse godsdienst heeft een vanzelfsprekende plaats in het persoonlijke, maatschappelijke en politieke leven van de Griek, De Latijnse maatschappij was pluriform.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;		Je kunt jouw kennis en begrip van antiek gedachtengoed inzetten bij het begrip en het vertalen van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Cultuur en geschiedenis	Antiek gedachtengoed		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;		Je kunt jouw kennis en begrip van antiek gedachtengoed inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Cultuur en geschiedenis	Antiek gedachtengoed		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.		Je kunt jouw kennis en begrip van antiek gedachtengoed inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheden
Cultuur en geschiedenis	Antiek gedachtengoed		De kandidaat kan: • antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband brengen;		Jij kunt jouw kennis en begrip van antiek gedachtengoed inzetten om antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen te plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband te brengen.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.1
Cultuur en geschiedenis	Antiek gedachtengoed		• antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren.		Jij kunt jouw kennis en begrip van antiek gedachtengoed en je historische vaardigheden inzetten om antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen te onderzoeken en jouw bevindingen te formuleren.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.2
Cultuur en geschiedenis	Antiek gedachtengoed		De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).		Jij kunt jouw kennis van antiek gedachtengoed en je historische vaardigheden inzetten om een beargumenteerde reactie formuleren de inhoud van voorgelegde Latijnse teksten (in vertaling) en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	ce/se	Domein C5 Zelfstandige oordeelsvorming
Cultuur en geschiedenis	Antiek gedachtengoed		De kandidaat kan cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.		Jij kunt jouw kennis van antiek gedachtengoed en je historische vaardigheden inzetten bij de vergelijking van cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur met Latijnse teksten (in vertaling) en andere antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	se	Domein C6 Zelfstandige oordeelsvorming
Cultuur en geschiedenis	Latijnse godsdienst	De Latijnse godsdienst heeft een vanzelfsprekende plaats in het persoonlijke, maatschappelijke en politieke leven van de Griek.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	Polytheïsme vs. monotheïsme, Olympische goden en hun attributen, oergoden, personificatie, het lot	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse godsdienst inzetten bij het begrip en het vertalen van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Cultuur en geschiedenis	Latijnse godsdienst		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	Polytheïsme vs. monotheïsme, Olympische goden en hun attributen, oergoden, personificatie, het lot	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse godsdienst inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Cultuur en geschiedenis	Latijnse godsdienst		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	Polytheïsme vs. monotheïsme, Olympische goden en hun attributen, oergoden, personificatie, het lot	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse godsdienst inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Cultuur en geschiedenis	Latijnse godsdienst		De kandidaat kan: • antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband brengen;	Polytheïsme vs. monotheïsme, Olympische goden en hun attributen, oergoden, personificatie, het lot	Jij kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse godsdienst inzetten om antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen te plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband te brengen.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.1
Cultuur en geschiedenis	Latijnse godsdienst		• antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren.	Polytheïsme vs. monotheïsme, Olympische goden en hun attributen, oergoden, personificatie, het lot	Jij kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse godsdienst en je historische vaardigheden inzetten om antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen te onderzoeken en jouw bevindingen te formuleren.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.2
Cultuur en geschiedenis	Latijnse godsdienst		De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	Polytheïsme vs. monotheïsme, Olympische goden en hun attributen, oergoden, personificatie, het lot	Jij kunt jouw kennis van de Latijnse godsdienst en je historische vaardigheden inzetten om een beargumenteerde reactie formuleren de inhoud van voorgelegde Latijnse teksten (in vertaling) en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	ce/se	Domein C5 Zelfstandige oordeelsvorming
Cultuur en geschiedenis	Latijnse godsdienst		De kandidaat kan cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	Polytheïsme vs. monotheïsme, Olympische goden en hun attributen, oergoden, personificatie, het lot	Jij kunt jouw kennis van de Latijnse godsdienst en je historische vaardigheden inzetten bij de vergelijking van cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur met Latijnse teksten (in vertaling) en andere antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	se	Domein C6 Zelfstandige oordeelsvorming

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheden
Cultuur en geschiedenis	Latijnse geschiedenis en topografie	Individuele en plaatsen die belangrijke historische gebeurtenissen en ontwikkelingen markeren.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse geschiedenis en topografie inzetten bij het begrip en het vertalen van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Cultuur en geschiedenis	Latijnse geschiedenis en topografie		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse geschiedenis en topografie inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Cultuur en geschiedenis	Latijnse geschiedenis en topografie		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse geschiedenis en topografie inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Cultuur en geschiedenis	Latijnse geschiedenis en topografie		De kandidaat kan: • antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband brengen;	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering	Jij kunt jouw kennis van de Latijnse geschiedenis en topografie en je historische vaardigheden inzetten om antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen te plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband te brengen.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.1
Cultuur en geschiedenis	Latijnse geschiedenis en topografie		• antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren.	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering	Jij kunt jouw kennis van de Latijnse geschiedenis en topografie en je historische vaardigheden inzetten om antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen te onderzoeken en jouw bevindingen te formuleren.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.2
Cultuur en geschiedenis	Latijnse geschiedenis en topografie		De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering, perspectivische lenigheid	Jij kunt jouw kennis van de Latijnse geschiedenis en topografie en je historische vaardigheden inzetten om een beargumenteerde reactie formuleren de inhoud van voorgelegde Latijnse teksten (in vertaling) en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	ce/se	Domein C5 Zelfstandige oordeelsvorming
Cultuur en geschiedenis	Latijnse geschiedenis en topografie		De kandidaat kan cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering, perspectivische lenigheid	Jij kunt jouw kennis van de Latijnse geschiedenis en topografie en je historische vaardigheden inzetten bij de vergelijking van cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur met Latijnse teksten (in vertaling) en andere antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	se	Domein C6 Zelfstandige oordeelsvorming
Cultuur en geschiedenis	Cultuuruiting als bron	Een (literaire) tekst, gebruiksvoorwerp of kunstobject, verhalengoed, culturele en historische concepten maken deel uit van de cultuur-historische en maatschappelijke context waarin ze hebben gefunctioneerd. Deze zijn zowel onderdeel van een cultuur, als entree tot die cultuur.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering, perspectivische lenigheid	Je kunt jouw kennis en begrip van de Oudheid inzetten bij het begrip en het vertalen van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Cultuur en geschiedenis	Cultuuruiting als bron		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering, perspectivische lenigheid	Je kunt jouw kennis en begrip van de Oudheid inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Cultuur en geschiedenis	Cultuuruiting als bron		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering, perspectivische lenigheid	Je kunt jouw kennis en begrip van de Oudheid inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheid
Cultuur en geschiedenis	Cultuuruiting als bron		De kandidaat kan: • antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband brengen;	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering, perspectivische lenigheid	Jij kunt jouw kennis en begrip van de Oudheid en je historische vaardigheden inzetten om Latijnse teksten (in vertaling) of andere antieke cultuuruitingen te plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband te brengen.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.1
Cultuur en geschiedenis	Cultuuruiting als bron		• antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren.	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering, perspectivische lenigheid	Jij kunt jouw kennis en begrip van de Oudheid en je historische vaardigheden inzetten om Latijnse teksten (in vertaling) of andere antieke cultuuruitingen te onderzoeken en jouw bevindingen te formuleren.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.2
Cultuur en geschiedenis	Cultuuruiting als bron		De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering, perspectivische lenigheid	Jij kunt jouw kennis van Oudheid en je historische vaardigheden inzetten om een beargumenteerde reactie formuleren de inhoud van voorgelegde Latijnse teksten (in vertaling) en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	ce/se	Domein C5 Zelfstandige oordeelsvorming
Cultuur en geschiedenis	Cultuuruiting als bron		De kandidaat kan cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering, perspectivische lenigheid	Jij kunt jouw kennis van de Oudheid en je historische vaardigheden inzetten bij de vergelijking van cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur met Latijnse teksten (in vertaling) en andere antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	se	Domein C6 Zelfstandige oordeelsvorming
Cultuur en geschiedenis	Cultuuruiting als bron		De kandidaat kan: • doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek;	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering, perspectivische lenigheid	Jij kunt voor je begrip van de lectuur van Latijnse teksten (in vertaling) en van andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek.	ce/se	Domein E7.1 Informatievaardigheden
Cultuur en geschiedenis	Cultuuruiting als bron		• (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken;	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering, perspectivische lenigheid	Jij kunt voor je begrip van de lectuur van Latijnse teksten (in vertaling) en van andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken.	ce/se	Domein E7.2 Informatievaardigheden
Cultuur en geschiedenis	Cultuuruiting als bron		• gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC;	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering, perspectivische lenigheid	Jij kunt voor je begrip van de lectuur van Latijnse teksten (in vertaling) en van andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC.	ce/se	Domein E7.3 Informatievaardigheden
Cultuur en geschiedenis	Cultuuruiting als bron		• adequaat schriftelijk, mondeling en digitaal in het publieke domein communiceren over onderwerpen uit het desbetreffende vakgebied;	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering, perspectivische lenigheid	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, Latijnse teksten (in vertaling) en antieke cultuur adequaat inzetten in schriftelijke, mondelinge en digitale communicatie over bronnen uit de Oudheid.	ce/se	Domein E7.4 Informatievaardigheden
Cultuur en geschiedenis	Cultuuruiting als bron		• bij het verwerven van vakkennis en vakvaardigheden reflecteren op eigen belangstelling, motivatie en leerproces.	kijkanalyse, werkingsmechanismen, standplaatsgebondenheid, bronoverlevering, perspectivische lenigheid	Jij kunt bij het verwerven van vakkennis en vakvaardigheden reflecteren op eigen belangstelling, motivatie en leerproces.	ce/se	Domein E7.5 Informatievaardigheden

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheid
Betekenisgeving	Receptie	De Latijnse cultuur bestaat niet op zichzelf, maar heeft zich ontwikkeld temidden van de Etruskische, Egyptische, Oosterse en Romeinse wereld. De Latijnse cultuur werkt door in latere tijden. Kennissen van Latijnse cultuur- en gedachtegoed is een pijler van de gymnasiale vorming. Duiding van de receptie van Latijns cultuur- en gedachtegoed in latere cultuuruitingen biedt inzicht in de cultuur- en tijdgebondenheid van de omgang met de Oudheid. Kijkanalyse structureert het onderzoek van antieke cultuuruitingen en de receptie daarvan.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Je kunt jouw kennis en begrip van de receptie van antieke cultuur inzetten bij het begrip en het vertalen van een ongeziene passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Betekenisgeving	Receptie		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Je kunt jouw kennis en begrip van de receptie van antieke cultuur inzetten bij de analyse en interpretatie van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Betekenisgeving	Receptie		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Je kunt jouw kennis en begrip van de receptie van antieke cultuur inzetten bij de vergelijking van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Betekenisgeving	Receptie		De kandidaat kan: • antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband brengen;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt jouw kennis en begrip van de receptie van antieke cultuur en je historische vaardigheden inzetten om Latijnse teksten (in vertaling) en andere antieke cultuuruitingen te plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband te brengen.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.1
Betekenisgeving	Receptie		• antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt jouw kennis en begrip van de receptie van antieke cultuur en je historische vaardigheden inzetten om Latijnse teksten (in vertaling) en andere antieke cultuuruitingen te onderzoeken en jouw bevindingen te formuleren.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.2
Betekenisgeving	Receptie		De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse (vertaalde) teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur: • onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en de eigen ontwikkeling;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt receptievoorbeelden verbinden met jouw kennis en begrip van de Oudheid Latijnse taal, teksten en antieke cultuur en met die kennis over de Oudheid onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze receptievoorbeelden, de Oudheid en je eigen ontwikkeling.	ce/se	Domein B3.1 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur
Betekenisgeving	Receptie		• de eigentijdse cultuur plaatsen in het perspectief van de klassieke traditie waarin Europa staat.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt receptievoorbeelden verbinden met jouw kennis en begrip van de Oudheid Latijnse taal, teksten en antieke cultuur en met die kennis over de Oudheid de eigentijdse cultuur plaatsen in het perspectief van de klassieke traditie waarin Europa staat.	ce/se	Domein B3.2 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheid
Betekenisgeving	Receptie		De kandidaat kan: • voorbeelden uit de receptiegeschiedenis herkennen, deze plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanisme noemen;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt met jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur voorbeelden uit de receptiegeschiedenis van de Oudheid herkennen, deze plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanismen noemen.	se	Domein B4.1 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur
Betekenisgeving	Receptie		• cultuuruitingen uit latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur verbinden met cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur door deze te vergelijken met voorgelegde antieke cultuuruitingen.	se	Domein B4.2 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur
Betekenisgeving	Receptie		De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt met jouw kennis van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	ce/se	Domein C5 Zelfstandige oordeelsvorming
Betekenisgeving	Receptie		De kandidaat kan cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt voorgelegde receptievoorbeelden uit de latere Europese cultuur vergelijken met voorgelegde antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	se	Domein C6 Zelfstandige oordeelsvorming
Betekenisgeving	Receptie		De kandidaat kan: • doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt voor je begrip van de receptie van Latijnse teksten (in vertaling) en van andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek.	ce/se	Domein E7.1 Informatievaardigheden
Betekenisgeving	Receptie		• (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt voor je begrip van de receptie van Latijnse teksten (in vertaling) en van andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken.	ce/se	Domein E7.2 Informatievaardigheden
Betekenisgeving	Receptie		• gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt voor je begrip van de receptie van Latijnse teksten (in vertaling) en van andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC.	ce/se	Domein E7.3 Informatievaardigheden
Betekenisgeving	Receptie		• adequaat schriftelijk, mondeling en digitaal in het publieke domein communiceren over onderwerpen uit het desbetreffende vakgebied;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, Latijnse teksten (in vertaling) en antieke cultuur adequaat inzetten in schriftelijke, mondelinge en digitale communicatie over gegeven voorbeelden van receptie van Latijnse teksten (in vertaling).	ce/se	Domein E7.4 Informatievaardigheden
Betekenisgeving	Actualisatie	Antieke cultuuruitingen bevatten maatschappelijke processen, morele dilemma's en / of actuele thema's die bijdragen aan een eigentijdse betekenisgeving van de Latijnse cultuur.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Je kunt jouw kennis en begrip van actualisatie van antieke cultuur inzetten om een ongeziene passage van een Latijnse tekst woordelijk te vertalen.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Betekenisgeving	Actualisatie		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Je kunt jouw kennis en begrip van actualisatie van antieke cultuur demonstreren door een Latijnse tekst (in vertaling) passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te analyseren en interpreteren.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheden
Betekenisgeving	Actualisatie		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Je kunt jouw kennis en begrip van actualisatie van antieke cultuur demonstreren door een Latijnse tekst (in vertaling) passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Betekenisgeving	Actualisatie		De kandidaat kan: • antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband brengen;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt jouw kennis en begrip van actualisatie van antieke cultuur inzetten om Latijnse teksten (in vertaling) en andere antieke cultuuruitingen te plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband te brengen.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.1
Betekenisgeving	Actualisatie		• antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt jouw kennis en begrip van actualisatie van de antieke cultuur en je historische vaardigheden inzetten om Latijnse teksten (in vertaling) en andere antieke cultuuruitingen te onderzoeken en jouw bevindingen te formuleren.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.2
Betekenisgeving	Actualisatie		De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse (vertaalde) teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur: • onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en de eigen ontwikkeling;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt door de bestudering van de Latijnse teksten (in vertaling) tegen de achtergrond van de antieke cultuur onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en je eigen ontwikkeling.	ce/se	Domein B3.1 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur
Betekenisgeving	Actualisatie		• de eigentijdse cultuur plaatsen in het perspectief van de klassieke traditie waarin Europa staat.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt door de bestudering van de Latijnse teksten (in vertaling) tegen de achtergrond van de antieke cultuur je eigentijdse cultuur plaatsen in het perspectief van de klassieke traditie waarin Europa staat.	ce/se	Domein B3.2 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur
Betekenisgeving	Actualisatie		De kandidaat kan: • voorbeelden uit de receptiegeschiedenis herkennen, deze plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanisme noemen;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt voorbeelden van actualisatie van de antieke cultuur herkennen, deze plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanisme noemen.	se	Domein B4.1 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur
Betekenisgeving	Actualisatie		• cultuuruitingen uit latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt de actualisatie van antieke cultuur in cultuuruitingen uit latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen.	se	Domein B4.2 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur
Betekenisgeving	Actualisatie		De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt een beargumenteerde reactie formuleren op de actualisatie van voorgelegde Latijnse teksten (in vertaling) en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	ce/se	Domein C5 Zelfstandige oordeelsvorming
Betekenisgeving	Actualisatie		De kandidaat kan cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt de actualisatie van antieke cultuur in cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met Latijnse teksten (in vertaling) en andere antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.	se	Domein C6 Zelfstandige oordeelsvorming
Betekenisgeving	Actualisatie		De kandidaat kan: • doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt voor je begrip van actualisatie van Latijnse teksten (in vertaling) en van andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek.	ce/se	Domein E7.1 Informatievaardigheden

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Examen-eenheden
Betekenisgeving	Actualisatie		• (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt voor je begrip van actualisatie van Latijnse teksten (in vertaling) en van andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken.	ce/se	Domein E7.2 Informatievaardigheden
Betekenisgeving	Actualisatie		• gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Jij kunt voor je begrip van actualisatie van Latijnse teksten (in vertaling) en van andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC.	ce/se	Domein E7.3 Informatievaardigheden
Betekenisgeving	Actualisatie		• adequaat schriftelijk, mondeling en digitaal in het publieke domein communiceren over onderwerpen uit het desbetreffende vakgebied;	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse, perspectivische lenigheid	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, Latijnse teksten (in vertaling) en antieke cultuur adequaat inzetten in schriftelijke, mondelinge en digitale communicatie over gegeven voorbeelden van actualisatie.	ce/se	Domein E7.4 Informatievaardigheden
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming	De betekenis van een Latijnse cultuuruiting krijgt vorm in wisselwerking met de ontvanger (de leerling)	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door: • een passage te vertalen;		Je kunt jouw persoonlijke kennis en ervaringen inzetten om een ongeziene passage van een Latijnse tekst woordelijk te vertalen.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.1
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming		• een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief;		Je kunt jouw persoonlijke kennis en ervaringen inzetten om Latijnse teksten (in vertaling) en andere antieke cultuuruitingen vanuit taalkundig, letterkundig en/of cultuurhistorisch perspectief te analyseren en interpreteren.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.2
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming		• een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.		Je kunt jouw persoonlijke kennis en ervaringen inzetten om Latijnse teksten (in vertaling) en andere antieke cultuuruitingen vanuit taalkundig, letterkundig en/of cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1.3
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming		De kandidaat kan: • antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband brengen;		Jij kunt jouw persoonlijke kennis en ervaringen inzetten om antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen te plaatsen in de historische en culturele context zoals jij die ervaart en ze met elkaar in verband brengen.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.1
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming		• antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren.		Jij kunt jouw persoonlijke kennis en ervaringen inzetten om antieke cultuuruitingen te onderzoeken en jouw persoonlijke bevindingen te formuleren.	se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 2.2.2
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming		De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse (vertaalde) teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur: • onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en de eigen ontwikkeling;		Jij kunt jouw persoonlijke kennis en ervaringen betrekken op onderwerpen die voortvloeien uit een confrontatie met Latijnse teksten (in vertaling) en andere antieke cultuuruitingen.	ce/se	Domein B3.1 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming		• de eigentijdse cultuur plaatsen in het perspectief van de klassieke traditie waarin Europa staat.		Jij kunt jouw persoonlijke kennis en ervaringen inzetten om je eigentijdse cultuur en leefwereld te plaatsen in het perspectief van de klassieke traditie waarin Europa staat.	ce/se	Domein B3.2 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming		De kandidaat kan: • voorbeelden uit de receptiegeschiedenis herkennen, deze plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanisme noemen;		Jij kunt jouw persoonlijke kennis en ervaringen inzetten om voorbeelden van de receptiegeschiedenis te herkennen, deze te plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanisme te noemen.	se	Domein B4.1 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheid
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming		• cultuuruitingen uit latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen.		Jij kunt jouw persoonlijk kennis en ervaringen inzetten om cultuuruitingen uit latere Europese cultuur te vergelijken met antieke cultuuruitingen.	se	Domein B4.2 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming		De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).		Jij kunt jouw persoonlijk kennis en ervaringen inzetten om een gemotiveerde reactie te formuleren op voorgelegde Latijnse teksten (in vertaling) en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	ce/se	Domein C5 Zelfstandige oordeelsvorming
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming		De kandidaat kan cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven.		Jij kunt jouw persoonlijk kennis en ervaringen inzetten om cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur te vergelijken met antieke cultuuruitingen en jouw motivatie daarbij toe te lichten.	se	Domein C6 Zelfstandige oordeelsvorming
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming		De kandidaat kan: • doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek;		Jij kunt jouw persoonlijk kennis en ervaringen inzetten om in dienst van jouw begrip van Latijnse teksten (in vertaling) en van andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) doelgericht informatie en bronnenmateriaal te zoeken, beoordelen, selecteren en te verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek.	ce/se	Domein E7.1 Informatievaardigheden
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming		• (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken;		Jij kunt jouw persoonlijk kennis en ervaringen inzetten om in dienst van jouw begrip van Latijnse teksten (in vertaling) en van andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) (verworven) informatie te verwerken en daaruit beredeneerde conclusies te trekken.	ce/se	Domein E7.2 informatievaardigheden
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming		• gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC;		Jij kunt jouw persoonlijk kennis en ervaringen inzetten om in dienst van jouw begrip van Latijnse teksten (in vertaling) en van andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) gebruik te maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC.	ce/se	Domein E7.3 Informatievaardigheden
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming		• adequaat schriftelijk, mondeling en digitaal in het publieke domein communiceren over onderwerpen uit het desbetreffende vakgebied;		Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, Latijnse teksten (in vertaling) en antieke cultuur adequaat inzetten in schriftelijke, mondelinge en digitale communicatie over jouw persoonlijke vorming.	ce/se	Domein E7.4 Informatievaardigheden
Betekenisgeving	Persoonlijke Vorming		• bij het verwerven van vakkennis en vakvaardigheden reflecteren op eigen belangstelling, motivatie en leerproces.		Jij kunt bij het verwerven van vakkennis en vakvaardigheden reflecteren op eigen belangstelling, motivatie en leerproces.	ce/se	Domein E7.5 Informatievaardigheden
Vaardigheden							
Taalbeschouwing	Herkennen, analyseren en interpreteren van de oppervlaktestructuur van Latijnse tekst of tekst in vertaling op woord-, zins- en tekstniveau	<p>Woorden zijn opgebouwd uit betekenisdragende eenheden volgens een vast systeem (alfabet, morfologie).</p> <p>Woorden krijgen betekenis in de context van een taaluiting (vocabulaire, semantiek en pragmatiek).</p> <p>Zinnen zijn opgebouwd volgens min of meer vaste regels (syntaxis).</p> <p>Inzicht in het (Latijnse) taalsysteem helpt bij de analyse en interpretatie van (Latijnse) teksten.</p>	<p>De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse teksten demonstreren door:</p> <ul style="list-style-type: none"> • een passage te vertalen; • een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief; • een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden. 		Je kunt jouw kennis en begrip van het Latijnse en andere taalsystemen inzetten bij het herkennen, analyseren en interpreteren van de oppervlaktestructuur van een Latijnse tekstpassage of tekst in vertaling op woord-, zins- en tekstniveau.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein A1.1.sub 1,2,3

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheid
Taalbeschouwing	Communiceren over de Latijnse taal als taalsysteem op zichzelf	De Latijnse taal is een systeem dat dient om communicatie tot stand te brengen. De Latijnse taal heeft algemene en specifieke talige middelen om te communiceren. De Latijnse taal reflecteert de cultuur van de Oudheid. De auteur leidt de lezer naar (beoogd) begrip. Inzicht in het (Latijnse) taalsysteem helpt bij de analyse en interpretatie van (Latijnse) teksten.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse (vertaalde) teksten demonstreren door: • een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief (A.1.1.2); De kandidaat kan • adequaat schriftelijk, mondeling en digitaal in het publieke domein communiceren over onderwerpen uit het desbetreffende vakgebied (E.7.4); • bij het verwerven van vakkennis en vakvaardigheden reflecteren op eigen belangstelling, motivatie en leerproces (E.7.5).		Je kunt jouw kennis en begrip van het Latijnse en andere taalsystemen inzetten in een gesprek over de Latijnse taal en cultuur.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein A1.1 sub 2 Domein E Informatievaardigheden E7 sub 4,5
Taalbeschouwing	Herkennen, analyseren en interpreteren van de overeenkomsten en verschillen tussen het Latijnse taalsysteem en andere talen	Taal is gemeenschappelijk aan de mens. Taal functioneert in een taalgemeenschap. Een taal behoort tot een taalfamilie en talen ontwikkelen zich en beïnvloeden elkaar.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse (vertaalde) teksten demonstreren door: • een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief (A.1.1.2); • een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden (A.1.1.3). De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse (vertaalde) teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur: • onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en de eigen ontwikkeling (B.3.1); • de eigentijdse cultuur plaatsen in het perspectief van de klassieke traditie waarin Europa staat (B.3.2). De kandidaat kan • voorbeelden uit de receptiegeschiedenis herkennen, deze plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanismen noemen (B.4.1). • cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen (B.4.2).		Je kunt overeenkomsten en verschillen herkennen, analyseren en interpreteren tussen het Latijnse taalsysteem en haar gebruikers en dat van andere talen en hun gebruikers.	ce/se se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein A.1.1 sub 2,3 Domein B Reflectie op de relatie tussen antieke cultuur en de latere Europese cultuur: B3 sub 1,2, B4 sub 1,2

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheden
Taalbeschouwing	Communiceren over overeenkomsten en verschillen tussen de Latijnse taal en andere talen	Taal is gemeenschappelijk aan de mens. Een taal behoort tot een taalfamilie en talen ontwikkelen zich en beïnvloeden elkaar. Inzicht in de overeenkomsten en verschillen in taal en communicatie helpt bij de analyse en interpretatie van Latijnse teksten en bij de vergelijking van Latijnse teksten met andere teksten.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse (vertaalde) teksten demonstreren door: <ul style="list-style-type: none"> • een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden (A.1.1.3). De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse (vertaalde) teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur: <ul style="list-style-type: none"> • onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en de eigen ontwikkeling (B.3.1); • de eigentijdse cultuur plaatsen in het perspectief van de klassieke traditie waarin Europa staat (B.3.2). De kandidaat kan <ul style="list-style-type: none"> • voorbeelden uit de receptiegeschiedenis herkennen, deze plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanismen noemen (B.4.1). • cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen (B.4.2). De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) (C.5). De kandidaat kan cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven (C.6). De kandidaat kan <ul style="list-style-type: none"> • adequaat schriftelijk, mondeling en digitaal in het 		Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal en haar gebruikers inzetten in een gesprek over overeenkomsten en verschillen tussen talen.	ce/se se	Subdomein A1.1 sub 3 Domein B Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur: B3, B4 Domein C Zelfstandige oordeelsvorming: C5, 6 Domein E7 sub 4, 5
Tekstontsluiting	Verwoorden van een vertaling	Een vertaling biedt een (eerste) toegang tot begrip van de Latijnse tekst en biedt een opstap naar nadere analyse en interpretatie van de Latijnse tekst.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse en klassieke, vertaalde teksten demonstreren door: <ul style="list-style-type: none"> • een ongeziene passage te vertalen (A.1.1.1); • een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief (A.1.1.2); 		Jij kunt jouw kennis van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur inzetten bij het eerste begrip van een geannoteerde en ingeleide passage van een Latijnse tekst en dit begrip verwoorden in een parafraze of woordelijke vertaling..	ce/se	Subdomein A1.1 sub 1,2 handreiking p.11-12
Tekstontsluiting		Het noteren van een woordelijke vertaling ontlast het werkgeheugen. Een vertaling biedt een (eerste) toegang tot begrip van de Latijnse tekst en biedt een opstap naar nadere analyse en interpretatie van de Latijnse tekst.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse (vertaalde) teksten demonstreren door: <ul style="list-style-type: none"> • een ongeziene passage te vertalen (A.1.1.1); 		Jij kunt jouw kennis van verschillende lees- en vertaalstrategieën inzetten bij het eerste begrip van een geannoteerde en ingeleide passage van een Latijnse tekst en dit begrip verwoorden in een werkvertaling.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein A1.1 sub 1 Handreiking p. 11-12

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheid
Tekstontsluiting	Eigen aantekeningen bij een Latijnse tekst maken	Het maken van taalkundige annotaties (vocabulaire, morfologie, syntaxis, tekststructuur, pragmatiek) tijdens het lezen van een tekst maakt het mogelijk de tekst vlot te herlezen en biedt een opstap naar nadere analyse en interpretatie van de Latijnse tekst.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse (vertaalde) teksten demonstreren door: <ul style="list-style-type: none"> • een ongeziene passage te vertalen; • een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief (A.1.1.2); • een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden (A.1.1.3). De kandidaat kan: <ul style="list-style-type: none"> • doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek (E.7.1); • (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken (E.7.2); • gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC (E.7.3); 		Jij kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur inzetten om aantekeningen te maken die jou helpen bij het eerste begrip van een passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1 sub 1,2,3 Domein E7 Informatievaardigheden: E7 1,2,3
Tekstontsluiting	Een vertaling van een Latijnse tekst gebruiken	Een (literaire) vertaling is een tijdgebonden en individuele interpretatie van een Latijnse tekst. Een tweetalige teksteditie maakt het mogelijk de Latijnse tekst vlot te lezen en biedt een opstap naar nadere analyse en interpretatie van de Latijnse tekst	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse en klassieke, vertaalde teksten demonstreren door: <ul style="list-style-type: none"> • een ongeziene passage te vertalen (A.1.1.1); • een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief (A.1.1.2); • een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden (A.1.1.3). 		Je kunt een (literaire) vertaling samen met jouw kennis van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur inzetten om een geannoteerde en ingeleide passage van een Latijnse tekst vlot te lezen.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1 sub 1,2,3 Handreiking p. 11-12
Tekstontsluiting	Informatie uit tekstannotaties, een woordenlijst of woordenboek Latijns - Nederlands verwerken en toepassen bij de tekstontsluiting	Tekstannotaties en informatie uit een woordenlijst of woordenboek bieden informatie over vocabulaire, morfologie, syntaxis, tekststructuur, semantiek en pragmatiek die kan worden ingezet bij het ontsluiten van een tekst.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse en klassieke, vertaalde teksten demonstreren door: <ul style="list-style-type: none"> • een ongeziene passage te vertalen (A.1.1.1); • een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief (A.1.1.2); De kandidaat kan: <ul style="list-style-type: none"> • doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek (E.7.1); • (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken (E.7.2); • gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC (E.7.3); De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse en klassieke, vertaalde teksten demonstreren door: <ul style="list-style-type: none"> • een ongeziene passage te vertalen (A.1.1.1); • een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief (A.1.1.2); 		Je kunt gegeven informatie bij een Latijnse tekst en uit een woordenlijst of woordenboek Latijns - Nederlands verwerken en toepassen bij het eerste begrip van een geannoteerde en ingeleide passage van een Latijnse tekst.	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en antieke cultuur: subdomein A1.1 sub 1,2 Domein E7 Informatievaardigheden: E7 1,2,3 Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein 1.1 sub 1,2 Handreiking p. 11-12

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheden
Tekstontsluiting	Informatie uit andere (ICT) bronnen verwerken en toepassen bij de tekstontsluiting	Primaire en secundaire bronnen, annotaties, grammatica-overzicht, ICT-toepassingen, vertalingen bieden informatie over vocabulaire, morfologie, syntaxis, tekststructuur, semantiek en pragmatiek die kan worden ingezet bij het ontsluiten van een tekst.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse en klassieke, vertaalde teksten demonstreren door: <ul style="list-style-type: none"> • een ongeziene passage te vertalen (A.1.1.1); • een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief (A.1.1.2); De kandidaat kan: <ul style="list-style-type: none"> • doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek (E.7.1); • (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken (E.7.2); • gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC (E.7.3); 		Jij kunt gegeven hulp (primaire en secundaire bronnen, grammatica-overzicht, ICT-toepassingen, vertalingen) verwerken en toepassen bij jouw begrip van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling).	ce/se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en antieke cultuur: subdomein A1.1 sub 1,2 Domein E Informatievaardigheden: E7 sub 1,2,3
Tekst- en literatuur beschouwing	Analyseren van een Latijnse tekst vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief	Door af te wijken van de standaard formulering of woordvolgorde richt de spreker of auteur de aandacht van de lezer. Naast talige middelen vertelt en structureert de verteller of auteur zijn verhaal met narratologische middelen. Naast talige en rationele inhoudelijke argumenten overtuigt de spreker of auteur met argumentatieve middelen zijn publiek. Kennis van cultuurhistorische achtergronden en de analyse en interpretatie van Tekststructurende, stilistische, narratologische en argumentatieve middelen dragen bij aan een beter begrip van een tekst en een reconstructie van communicatieve intenties.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse (vertaalde) teksten demonstreren door: <ul style="list-style-type: none"> • een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief (A.1.1.2); De kandidaat kan <ul style="list-style-type: none"> • antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren (A.2.2.2). De kandidaat kan <ul style="list-style-type: none"> • een dactylische hexameter of pentameter scanderen • effect van de afwisseling dactylus-spondee op de inhoud toelichten. De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse teksten (in vertaling) tegen de achtergrond van de antieke cultuur: <ul style="list-style-type: none"> • onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en de eigentijdse ontwikkeling (B.3.1). De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) (C.5).	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur inzetten bij de analyse en interpretatie van de boodschap van een woord, woordgroep of zin(nen) uit een passage van een Latijnse tekst.	ce/se se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein A1.1 sub 2 subdomein A2.2 sub 2 Handreiking p. 11-12 Aanvullingen bij Homeros Domein B Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur: B3 sub 1 Domein C5 Zelfstandige oordeelsvorming
Tekst- en literatuur beschouwing	Interpreteren en in context plaatsen van Latijnse teksten	Tekstbegrip is een complex proces waarbij de context waarin de tekst heeft gefunctioneerd, een belangrijke rol speelt. Het gebruik van secundaire bronnen biedt leerlingen kennis van de oorspronkelijke cultuurhistorische achtergrond. Dergelijke kennis draagt bij aan een beter begrip van de tekst.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse (vertaalde) teksten demonstreren door: <ul style="list-style-type: none"> • een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief (A.1.1.2); De kandidaat kan <ul style="list-style-type: none"> • antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband brengen (A.2.2.1); • antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren (A.2.2.2). De kandidaat kan <ul style="list-style-type: none"> • een dactylische hexameter of pentameter scanderen • effect van de afwisseling dactylus-spondee op de inhoud toelichten. 	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse	Je kunt jouw kennis en begrip van Latijnse taal, teksten en antieke cultuur inzetten bij de interpretatie en het in context plaatsen van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) of van een interpretatie van die passage.	ce/se se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein A1.1 sub 2. 2.2 sub 1,2 Handreiking p. 11-12 Aanvullingen bij Homeros

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheid
Tekst- en literatuur beschouwing	Parafaseren van de (semantische) betekenis van Latijnse teksten ten behoeve van de analyse en interpretatie van die tekst	Tekstbegrip is een gelaagd proces. De lezer heeft een overzicht nodig op de inhoud van de tekst om die nader te kunnen analyseren en interpreteren. Dit overzicht ontstaat vaak, maar niet altijd, bij de eerste tekstontsluiting.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse en klassieke, vertaalde teksten demonstreren door: <ul style="list-style-type: none"> • een ongeziene passage te vertalen • een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief (A.1.1.2); • een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden (A.1.1.3). • antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren (A.2.2.2). 	vormtaal & beeldtaal van de antieke cultuur, werkingsmechanismen, kijkanalyse	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur inzetten bij de parafraze van een (semantische) betekenis van een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) ten behoeve van de analyse en interpretatie van die passage.	ce/se se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en antieke cultuur: subdomein A1.1 sub 1,2,3 subdomein A2.2 sub 2 handreiking p.11-12
Tekst- en literatuur beschouwing	Parafaseren van de (semantische) betekenis van Latijnse teksten ten behoeve van de analyse en interpretatie van die tekst		De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse teksten (in vertaling) tegen de achtergrond van de antieke cultuur: <ul style="list-style-type: none"> • onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en de eigentijdse ontwikkeling (B.3.1). 		Jij kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur inzetten de boodschap van een Latijnse tekst in je eigen woorden weergeven ten behoeve van de receptie en actualisatie van die passage.	ce/se	Domein B3.1 Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur
Tekst- en literatuur beschouwing	Geven van een beargumenteerde reactie op de interpretatie van Latijnse teksten	Tekst en context leveren aanwijzingen over de interpretatie van een tekst. Literatuur roept een reactie op bij de lezer. Lezers maken keuzes bij de betekenisgeving van Latijnse teksten. Explicitering van deze keuzes draagt bij aan het begrip van de Latijnse tekst.	De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) (C.5).		Jij kunt met je kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur een beargumenteerde reactie geven op de inhoud van een voorgelegde passage van een Latijnse tekst (in vertaling) en op interpretaties van deze teksten (uit de Oudheid en latere tijden).	ce/se	Domein C5 Zelfstandige oordeelsvorming
Tekst- en literatuur beschouwing	Analyseren en interpreteren van voorbeelden van receptie van Latijnse teksten	De vergelijking van Latijnse teksten met andere cultuuruitingen uit latere perioden biedt inzicht in de cultuur- en tijdgebondenheid van de receptie van Latijnse teksten. (Indirecte) reacties van lezers op Latijnse teksten leiden soms tot nieuwe, op zich zelf staande creaties.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse en klassieke, vertaalde teksten demonstreren door: <ul style="list-style-type: none"> • een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden (A.1.1.3). De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse (vertaalde) teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur: <ul style="list-style-type: none"> • onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en de eigen ontwikkeling (B.3.1); • de eigentijdse cultuur plaatsen in het perspectief van de klassieke traditie waarin Europa staat (B.3.2). De kandidaat kan <ul style="list-style-type: none"> • voorbeelden uit de receptiegeschiedenis herkennen, deze plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanismen noemen (B.4.1). • cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen (B.4.2). 		Je kunt met jouw kennis en begrip de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur voorbeelden uit de receptiegeschiedenis van de Oudheid analyseren en interpreteren door deze - met behulp van gegeven context informatie over de receptievoorbeelden - te plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanisme te noemen.	ce/se se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein A1.1 sub 3 Domein B Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur: B3 sub 1,2, B4 sub 1,2

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheden
Tekst- en literatuur beschouwing	Formuleren van een beargumenteerde reactie op de relatie tussen Latijnse teksten en voorbeelden van uit de receptiegeschiedenis	Receptie in de literatuur en beeldende kunst van Latijnse teksten functioneert in de context van de eigen tijd. Kennis van de receptiegeschiedenis van een tekst draagt bij aan een beter begrip van de betekenis die in de eigentijdse cultuur aan een tekst wordt gegeven.	De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) (C.5). De kandidaat kan cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven (C.6).		Jij kunt een beargumenteerde reactie geven op de relatie tussen voorgelegde Latijnse teksten (in vertaling) en de receptie hiervan uit de Oudheid en latere tijden (met behulp van gegeven context informatie over de receptievoorbeelden).	ce/se se	Domein C5, C6 Zelfstandige oordeelsvorming
Tekst- en literatuur beschouwing	Reflecteren op maatschappelijke processen, morele dilemma's en / of actuele thema's in Latijnse teksten	Receptie en actualisatie van thema's en concepten uit Latijnse tekst en functioneert in de context van de eigen tijd. Actualisatie van een tekst draagt bij aan de persoonlijke betekenisgeving van een tekst en geeft inzicht in de eigentijdse cultuur door de confrontatie van het eigene en het vreemde.	De kandidaat kan • een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden (A.1.1.3). De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse (vertaalde) teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur: • onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en de eigen ontwikkeling (B.3.1); • de eigentijdse cultuur plaatsen in het perspectief van de klassieke traditie waarin Europa staat (B.3.2). De kandidaat kan • voorbeelden uit de receptiegeschiedenis herkennen, deze plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanismen noemen (B.4.1). • cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen (B.4.2). • (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken (E.7.2). • adequaat schriftelijk, mondeling en digitaal in het publieke domein communiceren over onderwerpen uit het desbetreffende vakgebied (E.7.4);		Jij kunt met je kennis van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur maatschappelijke processen, morele dilemma's en actuele thema's uit een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) verbinden met situaties uit jouw eigen wereld.	ce/se se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein A1.1 sub 3 Domein B Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur: B3 sub 1,2, B4 sub 1,2 Domein E7 Informatievaardigheden: E2,4
Tekst- en literatuur beschouwing	Een persoonlijke gemotiveerde reactie formuleren op een Latijnse tekst	Tekstbegrip is een individueel, constructief proces. Een Latijnse tekst krijgt betekenis in wisselwerking met de lezer en diens eigen kennisbestand. Het interpreteren, plaatsen, vergelijken, recipiëren en actualiseren van een tekst draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling van een lezer.	De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse (vertaalde) teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur: • onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en de eigen ontwikkeling (B.3.1); De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) (C.5). • adequaat schriftelijk, mondeling en digitaal in het publieke domein communiceren over onderwerpen uit het desbetreffende vakgebied (E.7.4); • bij het verwerven van vakkennis en vakvaardigheden reflecteren op eigen belangstelling, motivatie en leerproces (E.7.5).		Je kunt een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) verbinden met jouw persoonlijk ervaringen en het beeld dat jij bij lezing voor ogen ziet, verwoorden of verbeelden.	ce/se	Domein B Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur: B3 sub 1 Domein C Zelfstandige oordeelsvorming: C5 Domein E Informatievaardigheden: E7 sub 4,5

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheid
Tekst- en literatuur beschouwing	Een persoonlijke gemotiveerde reactie formuleren op een Latijnse tekst		De kandidaat kan: • adequaat schriftelijk, mondeling en digitaal in het publieke domein communiceren over onderwerpen uit het desbetreffende vakgebied (E.7.4); • bij het verwerven van vakkennis en vakvaardigheden reflecteren op eigen belangstelling, motivatie en leerproces (E.7.5).		Jij kunt jouw kennis en begrip van de antieke wereld inzetten om de verwoording of verbeelding van jouw persoonlijke keuze, standpunt of boodschap toe te lichten.	ce/se	Domein E Informatievaardigheden: E7 sub 4,5
Cultuurbeschouwing	Herkennen en analyseren van voorbeelden van de Latijnse cultuur	Latijnse cultuuruitingen, Latijns verhalengoed en Latijnse culturele, godsdienstige, filosofische en historische concepten maken deel uit van de cultuur-historische en maatschappelijke context waarin ze hebben gefunctioneerd. Herkenning en analyse van deze Latijnse fenomenen dragen bij aan een beter begrip van de antieke cultuur. Kennis van antieke cultuur- en gedachtegoed is een pijler van de gymnasiale vorming. Kijkanalyse structureert het onderzoek van antieke cultuuruitingen.	De kandidaat kan • een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief (A.1.1.2); • antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband brengen (A.2.2.1); • antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren (A.2.2.2). De kandidaat kan • een dactylische hexameter of pentameter scanderen • effect van de afwisseling dactylus-spondee op de inhoud toelichten. De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) (C.5).	Kijkanalyse, standplaatsgebondenheid, klassiek erfgoed	Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur en je historische vaardigheden inzetten om geschreven of niet-geschreven antieke bronnen volgens bekende aanpak of principes en ook met aanvullende (context)informatie te herkennen en analyseren.	ce/se se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en antieke cultuur: subdomein A1.1 sub 2 subdomein A2.2 sub 1,2 handreiking p.11-12 + aanvullingen bij Homeros Domein C Zelfstandige oordeelsvorming: C5
Cultuurbeschouwing	Interpreteren en in context plaatsen van voorbeelden van de Latijnse cultuur	Een cultuuruiting maakt deel uit van de cultuur-historische en maatschappelijke context waarin hij heeft gefunctioneerd. Duiding van een cultuuruiting tegen de oorspronkelijke cultuurhistorische achtergrond draagt bij aan een beter begrip van zowel de cultuuruiting als de Latijnse cultuur.	De kandidaat kan • een passage te analyseren en interpreteren vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief (A.1.1.2); • antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband brengen (A.2.2.1); • antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren (A.2.2.2). De kandidaat kan • een dactylische hexameter of pentameter scanderen • effect van de afwisseling dactylus-spondee op de inhoud toelichten. De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) C.5). De kandidaat kan: • doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek (E.7.1); • (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken (E.7.2); • gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC (E.7.3); • adequaat schriftelijk, mondeling en digitaal in het publieke domein communiceren over onderwerpen uit het desbetreffende vakgebied (E.7.4); • bij het verwerven van vakkennis en vakvaardigheden reflecteren op eigen		Je kunt jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur en je historische vaardigheden inzetten om geschreven of niet-geschreven antieke bronnen volgens bekende aanpak of principes en ook met aanvullende (context)informatie te interpreteren en te plaatsen in de cultuur-historische en maatschappelijke context.	ce/se se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en antieke cultuur: subdomein 1.1 sub 2 subdomein 2.2. sub 1,2 handreiking p.11-12 + aanvullingen bij Homeros Domein C Zelfstandige oordeelsvorming: C5 Domein E Informatievaardigheden: E7 sub 1,2,3,4,5

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheid
Cultuurbeschouwing	Geven van een beargumenteerde reactie op de interpretatie van voorbeelden van de Latijnse cultuur	Latijnse teksten en realia vormen een bron van informatie over de Latijnse cultuur. Er zijn verschillende onderzoeksdisciplines om tot kennis over de oudheid te komen. Door verschillende bronnen met elkaar te vergelijken wordt duidelijk dat er niet één versie is van een mythe of van de geschiedenis.	De kandidaat kan <ul style="list-style-type: none"> • een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden (A.1.1.3). • antieke cultuuruitingen van verschillende cultuurdomeinen plaatsen in hun historische en culturele context en met elkaar in verband brengen (A.2.2.1); • antieke cultuuruitingen onderzoeken en zijn bevindingen formuleren (A.2.2.2). De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) (C.5). De kandidaat kan: <ul style="list-style-type: none"> • doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek (E.7.1); • (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken (E.7.2); • gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC (E.7.3); 		Je kunt met jouw kennis van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur en je historische vaardigheden een gegeven geschreven of niet-geschreven antieke bronnen onderzoeken op zijn merites en daarmee jouw kennis en begrip van de antieke cultuur vergroten.	ce/se se	GR/V/Domein A Reflectie op klassieke teksten antieke cultuur: subdomein 1.1 sub 3 subdomein 2.2 sub 1,2 Domein C Zelfstandige oordeelsvorming: C5 Domein E Informatievaardigheden: E7 sub 1,2,3
Cultuurbeschouwing	Herkennen van voorbeelden uit de receptiegeschiedenis	De Latijnse cultuur staat aan het begin van een Europese traditie. Kennis van Latijnse cultuur- en gedachtengoed is een pijler van de gymnasiale vorming.	De kandidaat kan zijn begrip van Latijnse en klassieke, vertaalde teksten demonstreren door: <ul style="list-style-type: none"> • een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden (A.1.1.3). De kandidaat kan: <ul style="list-style-type: none"> • voorbeelden uit de receptiegeschiedenis herkennen (B.4.1); • cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen (B.4.2) 		Jij kunt met jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur gegeven voorbeelden uit de receptiegeschiedenis van de Oudheid herkennen.	se/ce se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en antieke cultuur: subdomein 1.1 sub 3 Domein B: Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur: B4 sub 1,2
Cultuurbeschouwing	Analyseren en interpreteren van voorbeelden uit de receptiegeschiedenis	Duiding van de receptie van Latijns cultuur- en gedachtengoed in latere cultuuruitingen biedt inzicht in de cultuur- en tijdgebondenheid van de omgang met de Oudheid. Kijkanalyse structureert het onderzoek van antieke cultuuruitingen en de receptie daarvan.	De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse (vertaalde) teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur: <ul style="list-style-type: none"> • onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en de eigen ontwikkeling (B.3.1); • de eigentijdse cultuur plaatsen in het perspectief van de klassieke traditie waarin Europa staat (B.3.2). De kandidaat kan <ul style="list-style-type: none"> • voorbeelden uit de receptiegeschiedenis herkennen, deze plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanismen noemen (B.4.1). • cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen (B.4.2). 		Jij kunt met jouw kennis en begrip van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur voorbeelden uit de receptiegeschiedenis van de Oudheid analyseren en interpreteren door deze - met behulp van gegeven context informatie over de receptievoorbeelden - te plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanisme te noemen.	ce/se se	Domein B Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur: B3 sub 1,2, B4 sub 1,2

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheid
Cultuurbeschouwing	Formuleren van een beargumenteerde reactie op de relatie tussen de Latijnse cultuur en voorbeelden uit de receptiegeschiedenis	Receptie van Latijns cultuur- en gedachtegoed bestaat op zichzelf in de context van de eigen tijd waarbij de Latijnse tekst en context bijdraagt aan het begrip. Kijkanalyse levert aanwijzingen over de interpretatie van een cultuuruiting. Kennis van de receptiegeschiedenis van Latijns cultuur- en gedachtegoed draagt bij aan een beter begrip van de betekenis die in de eigentijdse cultuur aan Latijnse fenomenen/ elementen uit de antieke cultuur wordt gegeven.	De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) (C.5). De kandidaat kan cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven (C.6). De kandidaat kan: • doelgericht informatie en bronnenmateriaal zoeken, beoordelen, selecteren en verwerken, onder andere met behulp van een woordenboek (E.7.1); • (verworven) informatie verwerken en daaruit beredeneerde conclusies trekken (E.7.2); • gebruik maken van verschillende ICT-toepassingen bij GTC (E.7.3); • adequaat schriftelijk, mondeling en digitaal in het publieke domein communiceren over onderwerpen uit het desbetreffende vakgebied (E.7.4); • bij het verwerven van vakkennis en vakvaardigheden reflecteren op eigen belangstelling, motivatie en leerproces (E.7.5).		Jij kunt een beargumenteerde reactie geven op de relatie tussen een voorgelegde geschreven of niet geschreven antieke bron (in vertaling) en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden).	ce/se se	Domein C5 Domein C6 Domein E7 sub 1,2,3,4,5
Cultuurbeschouwing	Reflecteren op de eigentijdse cultuur met kennis van de Latijnse cultuur	Kijkanalyse levert aanwijzingen over de interpretatie van een cultuuruiting. Actualisatie van Latijns cultuur- en gedachtegoed draagt bij aan een eigentijdse betekenisgeving van de Latijnse cultuur en geeft inzicht in de eigentijdse cultuur.	De kandidaat kan • een passage vanuit taalkundig, letterkundig en cultuurhistorisch perspectief te vergelijken met andere cultuuruitingen uit de oudheid of latere perioden (A.1.1.3). De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse (vertaalde) teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur: • onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en de eigen ontwikkeling (B.3.1); • de eigentijdse cultuur plaatsen in het perspectief van de klassieke traditie waarin Europa staat (B.3.2). De kandidaat kan • voorbeelden uit de receptiegeschiedenis herkennen, deze plaatsen in de context van de betreffende periode in de Europese cultuur en de van toepassing zijnde werkingsmechanismen noemen (B.4.1). • cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen (B.4.2). De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) (C.5). De kandidaat kan cultuuruitingen uit de latere Europese cultuur vergelijken met antieke cultuuruitingen en daarover een beargumenteerd oordeel geven (C.6).		Jij kunt met je kennis van de Latijnse taal, teksten en antieke cultuur maatschappelijke processen, morele dilemma's en actuele thema's uit een passage van een Latijnse tekst (in vertaling) verbinden met situaties uit jouw eigen wereld.	ce/se se	Domein A Reflectie op klassieke teksten en cultuur: subdomein A1.1 sub 3 Domein B Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur: B3 sub 1,2, B4 sub 1,2 Domein C Zelfstandige oordeelsvorming: C5, C6

Vakkern	Vaksubkern	Inhoud	Doel	Vakbegrip	Doel leerling	CE/SE	Exameneenheid
Cultuurbeschouwing	Een persoonlijke gemotiveerde reactie formuleren op de Latijnse cultuur	Een cultuuruiting roept een persoonlijke reactie op van de be-/toeschouwer. Latijns cultuur- en gedachtengoed krijgt betekenis in wisselwerking met de ontvanger (de leerling). Het interpreteren, plaatsen, vergelijken, recipiëren en actualiseren van voorbeelden van Latijnse cultuur draagt bij aan de persoonlijke ontwikkeling van de ontvanger.	De kandidaat kan door de bestudering van de Latijnse (vertaalde) teksten tegen de achtergrond van de antieke cultuur: <ul style="list-style-type: none"> • onderwerpen actualiseren die voortvloeien uit een confrontatie tussen deze teksten en de eigen ontwikkeling (B.3.1); De kandidaat kan een beargumenteerde reactie formuleren op de inhoud van voorgelegde teksten en andere cultuuruitingen (uit de Oudheid en latere tijden) (C.5). <ul style="list-style-type: none"> • adequaat schriftelijk, mondeling en digitaal in het publieke domein communiceren over onderwerpen uit het desbetreffende vakgebied (E.7.4); • bij het verwerven van vakkennis en vakvaardigheden reflecteren op eigen belangstelling, motivatie en leerproces (E.7.5). 		Je kunt een geschreven of niet geschreven antieke bron verbinden met jouw persoonlijk ervaringen en het beeld dat jij hierbij voor ogen ziet, verwoorden of verbeelden.	ce/se	Domein B Reflectie op relaties tussen de antieke cultuur en de latere Europese cultuur: B3 sub 1 Domein C Zelfstandige oordeelsvorming: C5 Domein E Informatievaardigheden: E7 sub 4,5